

Tentamen med lösningsförslag

LEU500 Maskinorienterad programmering

Måndag 13 mars 2017, kl. 14.00 - 18.00

Examinator

Lars Bengtsson tel. 772 8441

Kontaktperson under tentamen:

Ulf Assarsson tel. 772 17 75

Tillåtna hjälpmedel

Utgåvor som distribuerats inom ramen för kursen, häftena:

- *Instruktionslista för CPU12*
- *Quick Guide MOP*

Understrykningar ("överstrykningar") får vara införda i dessa häften.

Instruktionslista för CPU12 får innehålla rättelser. *Quick Guide MOP* får inte innehålla några egna anteckningar. Rättelser till *Quick Guide* finns som bilaga 3 i denna tes.

Tabellverk eller miniräknare får ej användas.

Lösningar

anslås senast dagen efter tentamen via kursens hemsida.

Granskning

Tid och plats anges på kursens hemsida.

Allmänt

Tentamen är anpassad för både det äldre laborationssystemet (*MC12*) och det nyare (*MD407*). Varje uppgift föregås av någon av bokstäverna A, B eller C.

A: uppgift avser laborationssystem *MC12*.

B: uppgift avser laborationssystem *MD407*.

C: uppgift kan besvaras av alla.

Du väljer själv om du vill besvara A eller B-märkta uppgifter. Du ska inte besvara både A och B-märkta uppgifter. Om din lösning innehåller både A och B-märkta uppgifter kommer de A-märkta uppgifterna att bedömas.

Siffror inom parentes anger full poäng på uppgiften.

För full poäng krävs att:

- redovisningen av svar och lösningar är läslig och tydlig. Ett lösningsblad får endast innehålla redovisningsdelar som hör ihop med en uppgift.
- lösningen ej är onödigt komplicerad.
- du har motiverat dina val och ställningstaganden
- assemblerprogram är utformade enligt de råd och anvisningar som getts under kursen.
- C-program är utformade enligt de råd och anvisningar som getts under kursen. I programtexterna skall raderna dras in så att man tydligt ser programmets struktur.

Betygsättning

För godkänt slutbetyg på kursen fordras att både tentamen och laborationer är godkända.

Tentamenspoäng ger slutbetyg enligt:

(EDA/DAT/LEU):

$20p \leq \text{betyg } 3 < 30p \leq \text{betyg } 4 < 40p \leq \text{betyg } 5$

respektive (DIT):

$20p \leq \text{betyg } G < 35p \leq VG$

Uppgift A-1 (14p)

- Redogör för vad som händer vid RESET och varför detta sker. (2p)
- Förklara kortfattat vad som händer vid ett IRQ avbrott om I-flaggan i CC är nollställd. (2p)
- Vid IRQ-avbrott sätts I-flaggan automatiskt till 1. Varför sker detta? (1p)
- Visa med en instruktionssekvens hur man i en IRQ-avbrottsrutin kan förhindra att processorn utför nya avbrott efter återhopp till det avbrutna programmet. (3p)

För resterande deluppgifter gäller följande beskrivning av CRG-kretsen hos MC12:

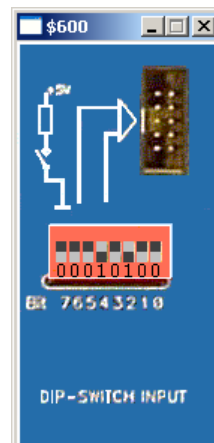
Adress	Mnemonic	Namn
\$34	SYNR	Synthesizer Register
\$35	REFDV	Reference Divide Register
\$37	CRGFLG	Flags Register
\$38	CRGINT	Interrupt Enable Register
\$39	CLKSEL	Clock Select Register

- Visa hur du, i C, kan representera CRG-kretsens första register så att exempelvis satsen:
*SYNR = 0x32; är syntaktisk korrekt. (2p)
- Visa hur kretsen kan representeras med en sammansatt datatyp struct. Visa också hur du sedan definierar en pekare till en CRG-krets som i stället har basadress 0x200. (4p)

Uppgift A-2 (8p) Programmering i C

En 8-bitars strömbrytare, "DIP_SWITCH" är ansluten till adress 0x600 och en displayenhet "HEXDISPLAY" som visar en byte i form av två hexadecimala siffror är ansluten till adress 0x400 i ett MC12 mikrodatorsystem.

Konstruera en funktion `void FindFirst1(void)` som läser av strömbrytaren och indikerar den minst signifikanta påslagna biten genom att skriva dess position, räknat från höger, till displayenheten. Om exempelvis bitarna 2 och 4 är ettställda på strömbrytaren ska positionen för bit 2, (dvs. 3) skrivas till displayenheten (se figuren). Om ingen strömbrytare är ettställd ska siffran 0 skrivas till displayen.

Uppgift A-3 (8p) Assemblerprogrammering

I denna uppgift ska du förutsätta samma konventioner som i XCC12, (bilaga 1).

- (5p) Följande funktion finns given i "C". Skriv motsvarande funktion i assemblyspråk för HC12.

```
void f1( unsigned char c )
{
    *( unsigned char *) 0x600 = c ;
    delay();
    c = c >> 1;
    *( unsigned char *) 0x600 = c ;
}
```

- (3p) Följande C-deklarationer har gjorts på "toppnivå" (global synlighet).

```
char *cp;
char *identify( char **cp);
```

visa hur följande funktionsanrop kan översättas till assemblyspråk för HC12

```
cp = identify( &cp );
```

Uppgift B-1 (14p)

En periferienhet med ett 8 bitars gränssnitt ska anslutas till ett MD407-system.

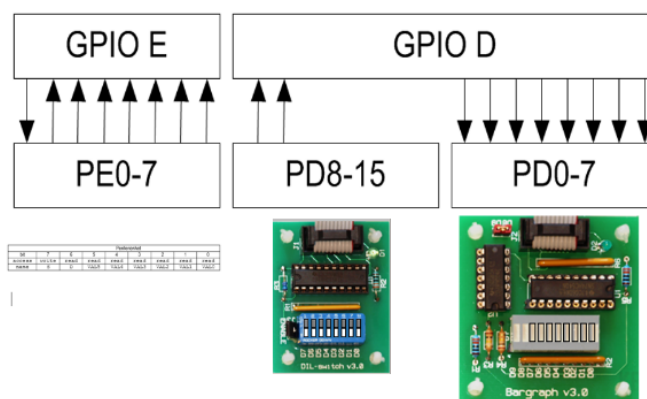
Periferienhet								
bit	7	6	5	4	3	2	1	0
access	read/ write	read	read	read	read	read	read	read
namn	S	D	VAL5	VAL4	VAL3	VAL2	VAL1	VAL0

Från RESET är bit S=0, medan bit D och VAL-bitarna är odefinierade.

Periferienheten styrs och fungerar på följande sätt:

- Programvaran sätter bit S till 1 för att starta operationen. Kretsen behöver nu 1ms innan statusbiten D är giltig. Då resultatet är färdigt sätts bit D till 1 av periferienheten. Nu är värdet VAL giltigt och kan läsas av från dessa bitar i gränssnittet. Ett giltigt värde är alltid skilt från 0, observera dock att då D är 0 kan VAL innehålla ett värde skilt från 0 trots att detta är ogiltigt.
- Programvaran ska nu läsa av värdet VAL.
- Slutligen återställs periferienheten genom att bit S sätts till 0 av programvaran. Periferikretsen nollställer då bit D vilket indikerar att värdet VAL inte längre är giltigt.
- Periferikretsen är nu klar för nästa operation.

Konstruera en applikation som kontinuerligt läser ett giltigt värde från periferikretsen och skriver detta till en diodramp. Dessutom ska 2 bitar läsas från en strömställare och skrivas till diodrampen. Port E (0-7) ska användas för periferikretsen, medan port D (bit 15 och bit 14) ska användas för strömställare och port D (0-7) till diodrampen. Eftersom de två bitarna från strömställaren ska uppdateras kontinuerligt utan onödig fördröjning kan inte fördröjningsfunktionen utformas som en blockerande funktion.

Dela upp applikationen i följande dellösningar:

- En initieringsfunktion `init_app`, där du visar hur portarna D och E ska initieras, alla utgångar ska vara *push-pull*, alla ingångar ska vara *pull-down*. IO-pinnar som inte används kan anses vara odefinierade. Dessutom ska samtliga register (portar) som används i denna uppgift här deklarerats med typkonvertering så som vi rekommenderat i kursen, dvs. "`#define GPIO_D_MODER ...`" etc. (4p)
- Använd SYSTICK för att implementera en icke blockerande fördröjning, dvs. en funktion som returnerar *true* om 1 ms passerat annars *false*. Utgå från att systemets klockfrekvens är 168 MHz, dvs. 1 mikrosekund är 168 räknade klockpulser. Använd avbrottsperioden 1 ms. *Ledning*: Under laboration 4.1 ("meddelandeskickning") konstruerade du en lösning som kan användas här. (5p)
- Skriv huvudprogrammet (5p), följande algoritm kan användas:

```

algoritm: main
  variabler: c, peripheral_input;
  init_app;
  peripheral_input = 0;

  repetera:
    Om bit S==0
      S=1;
      starta 1ms fördröjning;
    c = dipswitch, bitar 7 och 6;
    Om bit D är giltig, dvs. 1 ms passerat, och bit D==1
      peripheral_input = VALbitar;
      S=0;
    skriv ut: c | peripheral_input ;
  
```

Uppgift B-2 (10p)

I denna uppgift ska du förutsätta samma konventioner som i GCC för ARM. Följande deklarerationer (data och funktioner) är givna i "C". Implementera motsvarande deklarerationer i assemblerspråk för ARM-v6.

```
int min( signed char a, signed char b)
{
    if( a < b )
        return a;
    else
        return b;
}
```

```
signed char c,d,e;
```

```
void callmin(void )
{
    e = min( c, d);
}
```

Ledning: Under "Kompilatorkonventioner" i "Quick Guide" framgår hur parametrar och returvärden (resultat) ska placeras i register. Tänk också på att typkonvertering ska ske före funktionsanropet.

Uppgift B-3 (6p)

Förbered en enkel applikation som använder PD10 hos MD407 som avbrottsingång. Dvs, skriv, i C, en sekvens som:

- Kopplar PD10 till EXTI10
- Konfigurerar EXTI10 för att generera avbrott på *negativ* flank
- Konfigurerar NVIC.

Ange också offseten i vektortabellen för den vektor som ska initieras för avbrottet.

Du kan förutsätta att alla moduler startats och behöver inte ta hänsyn till klockor (RCC). Observera dock att andra eventuella EXTI- eller NVIC- konfigurationer *inte* får ändras av din programsekvens. För full poäng ska du visa hur preprocessordirektiv och ev. typdeklarerationer används för att skapa begriplig programkod. Typkonverteringar ska göras på sådant sätt som rekommenderats i kursen.

Bilaga 1: Kompilatorkonvention XCC12:

- Parametrar överförs till en funktion via stacken och den anropande funktionen återställer stacken efter funktionsanropet.
- Då parametrarna placeras på stacken bearbetas parameterlistan från höger till vänster.
- Lokala variabler översätts i den ordning de påträffas i källtexten.
- *Prolog* kallas den kod som reserverar utrymme för lokala variabler.
- *Epilog* kallas den kod som återställer (återlämnar) utrymme för lokala variabler.
- Den del av stacken som används för parametrar och lokala variabler kallas *aktiveringspost*.
- Beroende på datatyp används för returparameter HC12:s register enligt följande tabell:

Storlek	Benämning	C-typ	Register
8 bitar	byte	char	B
16 bitar	word	short int och pekartyp	D
32 bitar	long float	long int float	Y/D

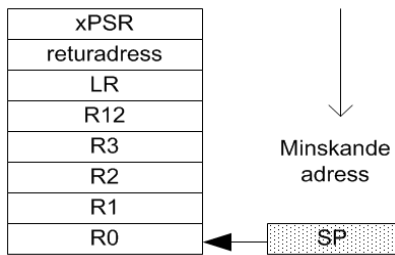
Bilaga 2: Assemblerdirektiv för MC68HC12.

Assemblerspråket använder sig av mnemoniska beteckningar som tillverkaren Freescale specificerat för maskininstruktioner och instruktioner till assemblern, s.k. pseudoinstruktioner eller assemblerdirektiv. Pseudoinstruktionerna framgår av följande tabell:

Direktiv	Förklaring
ORG N	Placerar den efterföljande koden med början på adress N (ORG för ORiGin = ursprung)
L: RMB N	Avsätter N bytes i följd i minnet (utan att ge dem värden), så att programmet kan använda dem. Följden placeras med början på adress L. (RMB för Reserve Memory Bytes)
L: EQU N	Ger label L konstantvärdet N (EQU för EQUates = beräknas till)
L: FCB N1 ,N2 . .	Avsätter i följd i minnet en byte för varje argument. Respektive byte ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adress L. (FCB för Form Constant Byte)
L: FDB N1 ,N2 . .	Avsätter i följd i minnet ett bytepar (två bytes) för varje argument. Respektive bytepar ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adress L. (FDB för Form Double Byte)
L: FCS "ABC"	Avsätter en följd av bytes i minnet, en för varje tecken i teckensträngen "ABC". Respektive byte ges ASCII-värdet för A, B, C etc. Följden placeras med början på adress L. (FCS för Form Caraceter String)

Bilaga 3: Rättelser, tillägg till "Quick Guide för MOP"

Quick guiden ska kompletteras med följande figur:

Stackens utseende vid undantagshantering

Quick guiden ska kompletteras med följande tabell:

Assemblerdirektiv:

Direktiv	Förklaring
L: .SPACE N	Avsätter N bytes i följd i minnet (utan att ge dem värden), så att programmet kan använda dem. Följden placeras med början på adress L.
L: .BYTE N1,N2..	Avsätter i följd i minnet en byte för varje argument. Respektive byte ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adress L.
L: .HWORD N1,N2..	Avsätter i följd i minnet ett 16 bitars ord för varje argument. Respektive ord ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adress L.
L: .WORD N1,N2..	Avsätter i följd i minnet ett 32 bitars ord för varje argument. Respektive ord ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adress L.
.ALIGN	Garanterar att påföljande adress är jämnt delbar med 4 ("word aligned")

Sidan 10: växlat BCC och BCS, ska vara:

C-operator	Betydelse	Datotyp	Instruktion
==	Lika	signed/unsigned	BEQ
!=	Skild från	signed/unsigned	BNE
<	Mindre än	signed	BLT
		unsigned	BCC
<=	Mindre än eller lika	signed	BLE
		unsigned	BLS
>	Större än	signed	BGT
		unsigned	BHI
>=	Större än eller lika	signed	BGE
		unsigned	BCS

Sidan 12, fel basadresser för USART, ska vara:

USART

Universal synchronous asynchronous receiver transmitter

USART1: 0x40011000

USART2: 0x40004400

Sidan 17, beskrivning av EXTI_PR, ska vara:

EXTI_PR Pending Register

offset	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	mnemonic
0x14																																EXTI_PR	

Bit PR[22..0]:

Motsvarande bit sätts i detta register då ett triggvillkor är uppfyllt. Biten återställs genom att skrivas med '1'.

0: Ingen Trigg.

1: Trigg har uppträtt

Lösningsförslag

Uppgift A-1:

- a) RESET är en asynkron signal till processorn med syftet att återställa processorn i ett väldefinierat byggnelsetillstånd.(2p)
- b) Processorn sparar alla registerinnehåll på stacken, läser adressen till avbrotts hanteringsrutinen från avbrottsvektorn och placerar denna i PC. (2p)
- c) För att undvika en rekursiv behandling av samma avbrott.(1p)
- d) Modifiera det CC-innehåll som återställs från stacken vid RTI, dvs: (3p)
- ```
LDAB 0,SP
ORAB #$10
STAB 0,SP
```
- e) (2p)
- ```
#define SYNCR ((volatile unsigned char *) 0x34)
```
- f) (4p)
- ```
struct crg{
 volatile unsigned char synr;
 volatile unsigned char refdv;
 volatile unsigned char UNUSED;
 volatile unsigned char crgflg;
 volatile unsigned char crgint;
};
#define CRG_BASE ((struct crg *) 0x200)
```

## Uppgift A-2: (6p)

```
typedef unsigned char *port8ptr;
#define ML4OUT_ADR 0x400
#define ML4IN_ADR 0x600
#define ML4OUT *((port8ptr) ML4OUT_ADR)
#define ML4IN *((port8ptr) ML4IN_ADR)
```

```
void FindFirst1(void)
{
 unsigned char pattern, bitpos;
 while(1)
 {
 pattern = ML4IN;

 if(! pattern)
 bitpos = 0;
 else{
 for(bitpos = 1; bitpos < 8; bitpos++)
 {
 if(pattern & 1)
 break;
 pattern >>= 1;
 }
 ML4OUT = bitpos;
 }
 }
}
```

Uppgift A-3:

a) (5p)

```

; 4 | void FindFirst1(unsigned char c)
_FindFirst1:
; 5 | {
; 6 | *(unsigned char *) 0x600 = c ;
 LDAB 2,SP
 STAB $600
; 7 | delay();
 JSR_delay
; 8 | c = c >> 1;
 LDAB 2,SP
 LSRB
 STAB 2,SP
; 9 | *(unsigned char *) 0x600 = c ;
 STAB $600
; 10 | }
 RTS
```



```

b) (3p)
LDX #_cp
PSHX
JSR _identify
LEAS 2,SP
STD _cp

```

Uppgift B-1:

```

#define STK_CTRL ((volatile unsigned int *) 0xE000E010)
#define STK_LOAD ((volatile unsigned int *) 0xE000E014)
#define STK_VAL ((volatile unsigned int *) 0xE000E018)
#define PORT_D_BASE 0x40020C00
#define GPIO_D_MODER ((volatile unsigned int *) (PORT_D_BASE))
#define GPIO_D_OTYPER ((volatile unsigned short *) (PORT_D_BASE+0x4))
#define GPIO_D_PUPDR ((volatile unsigned int *) (PORT_D_BASE+0xC))
#define GPIO_D_HIGH_IDR ((volatile unsigned char *) (PORT_D_BASE+0x11))
#define GPIO_D_LOW_ODR ((volatile unsigned char *) (PORT_D_BASE+0x14))
#define PORT_E_BASE 0x40021000
#define GPIO_E_MODER ((volatile unsigned int *) (PORT_E_BASE))
#define GPIO_E_OTYPER ((volatile unsigned short *) (PORT_E_BASE+0x4))
#define GPIO_E_PUPDR ((volatile unsigned int *) (PORT_E_BASE+0xC))
#define GPIO_E_LOW_IDR ((volatile unsigned char *) (PORT_E_BASE+0x10))

```

a)

```

void init_app(void)
{
 /* PORT D, b15-8 ingångar, b7-b0 utgångar */
 *GPIO_D_MODER = 0x00005555;
 GPIO_D_PUPDR = 0xAAAA0000; / pull down */
 GPIO_D_OTYPER = 0x00000000; / push/pull */
 /* PORT E, b7 utgång, b6-0 ingångar */
 *GPIO_E_MODER = 0x4000;
 GPIO_E_PUPDR = 0x2AAA; / b6-0 pull down */
 GPIO_E_OTYPER = 0x0000; / b7 push/pull */
}

```

b)

```

static int d_valid;

void systick_irq_handler (void)
{
 *STK_CTRL = 0;
 d_valid = 1;
}

void start_timeout(void)
{
 *((void (**)(void)) 0x2001C03C) = systick_irq_handler;
 *STK_CTRL = 0;
 STK_LOAD = (168000 - 1); / 1 ms */
 *STK_VAL = 0;
 *STK_CTRL = 7;
 d_valid = 0;
}

```

c)

```

void main(void)
{
 unsigned char c, peripheral_input;
 init_app();
 peripheral_input = 0;
 d_valid = 0;
 *GPIO_E_LOW_ODR = 0;
 while(1)
 {
 if((*GPIO_E_LOW_ODR & 0x80) ==0)
 {
 /* initiera periferikrets... */
 GPIO_E_LOW_ODR = 0x80; / S = 1 */
 start_timeout();
 }
 c = *GPIO_D_HIGH_IDR & 0xC0; /* bit 7 och 6 */
 if(d_valid && (*GPIO_E_LOW_IDR & 0x40))
 {
 /* Periferikrets klar... */
 peripheral_input = *GPIO_D_HIGH_IDR & 0x3F;
 GPIO_E_LOW_ODR = 0; / S = 0 */
 }
 GPIO_D_LOW_ODR = c | peripheral_input ;
 }
}

```

Uppgift B-2: (4p)

```
.thumb_func
min:
**** int min(char a, char b)
**** {
**** if(a < b)
 CMP R0,R1
 BLT max_exit @ 'a' redan i R0
**** else
 MOV R0,R1 @ 'b' till R0
max_exit:
**** }
 BX LR
```

(6p)

@ Konvention säger att hela register R0,R1 används för parameter.

@ Teckenutvidgning ska därför ske FÖRE anrop

callmin:

```
**** short c,d,e;

void callmin(void)
**** {
 PUSH {LR}
**** e = min(c, d);
 LDR R0,=c
 LDRB R0,[R0]
 SXTB R0,R0
 LDR R1,=d
 LDRB R1,[R1]
 SXTB R1,R1
 BL min
 LDR R3,=e
 STRB R0,[R3]
 POP {PC}

 .ALIGN
c: .SPACE 1
d: .SPACE 1
e: .SPACE 1
```

Uppgift B-3:

Endast de bitar som konfigurerar EXTI10 får/ska initieras.

```
#define SYSCFG_EXTICR3 0x40013810
#define EXTI_IMR 0x40013C00
#define EXTI_FTSR 0x40013C0C
#define EXTI_RTSR 0x40013C08
#define NVIC_ISE1 0xE000E104
```

```
*((volatile unsigned short *) SYSCFG_EXTICR3) &= 0xF0FF; /* nollställ bitfält EXTI10 */
*((volatile unsigned short *) SYSCFG_EXTICR3) |= 0x0300; /* PD10->EXTI10 */
*((volatile unsigned int *) EXTI_IMR) |= (1<<10); /* aktivera avbrott EXTI10 */
*((volatile unsigned int *) EXTI_FTSR) |= (1<<10); /* aktivera trigger på negativ flank */
*((volatile unsigned int *) EXTI_RTSR) &= ~(1<<10); /* deaktivera trigger på positiv flank */
*((volatile unsigned int *) NVIC_ISE1) |= (1<<8); /* aktivera avbrott i NVIC */
```

Vektor nummer 40 (offset 0xE0)

Uppgift C-4:

```
int bitcheck(unsigned int *p, int *num)
{ /* Vi räknar ettorna, det är enklast...*/
 while(*p)
 {
 if(*pp & 1) *num++;
 *p >>= 1;
 }
 *num = 32 - *num; /* Antal nollor */
 return !(*num & 3);
}
```

Uppgift C-5

Uppgift 5a:

```
typedef struct sROBOT{
 volatile unsigned char ctrl;
 volatile unsigned char datax;
 volatile unsigned char datay;
 volatile unsigned char posx;
 volatile unsigned char posy;
}ROBOT, *PROBOT;

#define IE 0x80
#define ACT 0x40
#define IACK 0x10
#define ERR 2
#define IRQ 1
```

Uppgift 5b:

```
void move(int x, int y)
{
 ((PROBOT) (0x800))->datax = x;
 ((PROBOT) (0x800))->datay = y;
 ((PROBOT) (0x800))->ctrl = ACT;

 while((((PROBOT) (0x800))->posx != x)
 || (((PROBOT) (0x800))->posy != y));
}

void init(void)
{
 move(0,0);
}
```

Uppgift 5c:

```
typedef void (* simplefunc) (void);
```

Uppgift 5d:

```
static int robot_status;
void init(void)
{
 ((PROBOT) (0x800))->ctrl = 0; /* passiva styrsignaler */
 robot_status = 0;
}

void move(int x, int y)
{
 ((PROBOT) (0x800))->datax = x;
 ((PROBOT) (0x800))->datay = y;
 robot_status = 1;
 ((PROBOT) (0x800))->ctrl = ACT|IE;
}

int status(void)
{
 return robot_status;
}

void robotirq(void)
{
 if(((PROBOT) (0x800))->ctrl & ERR)
 robot_status = -1;
 else
 robot_status = 0;
 ((PROBOT) (0x800))->ctrl = 0;
}
```